

Баришня Клара

Іван Бунін

Переклад Олександра Грязнова

Грузин Іраклій Меладзе, син багатого купця у Владикавказі, що приїхав у січні в справах батька в Петербург, обідав того вечора у Палкіна. Був він, як завжди, без будь-якої причини, досить похмурий на вигляд; невисокий, злегка зігнутий, худорлявий і міцний, мало не до брів зарослий по низькому чолі червонуватим жорстким волоссям, лицем голений і смуглий; ніс мав ятаганом, очі карі, запалі, руки сухі, маленькі, з волосатими кистями, нігті гострі і міцні, круглі; одягнений в синій піджачний костюм надмірно модного провінційного крою і шовкову голубу сорочку з довгою краваткою, що переливалась то золотисто, то перлисто. Обідав він у великій людній залі під шумний струнний оркестр, із задоволенням відчуваючи себе у столиці, серед її багатого зимового життя, — за вікнами блищав вечірній Невський, на вогні котрого, на безперервний густий потік трамваїв, хвацьких лихачів і візників падав лапятий сніг, бузковий від вогнів. Випивши за стійкою дві чарки померанцевої і закусивши жирним вугром, він уважно їв рідку селянку, та все поглядав на могутню брюнетку, що обідала за столиком неподалік, яка здавалась йому верхом краси і ошатності: розкішне тіло, високі груди і круті стегна, — все туго стягнуте атласною чорною сукнею; на широких плечах горностаєва горжетка; на смолянному волоссі чудово вигнутий чорний капелюшок; чорні очі з наліпленими стрілчастими віями виблискують велично і незалежно, тонкі, оранжево намальовані губи гордо стиснуті; велике обличчя біле, мов крейда, від пудри... Доїдаючи глухаря у сметані, Меладзе зігнутим пальцем поманив до себе лакея, показуючи на неї очима:

— Скажи, будь ласка, хто така?

Лакей підморгнув:

— Баришня Клара.

— Давай, будь ласка, скоріше рахунок...

Вона теж уже розплачувалась, елегантно випивши чашечку кави з молоком, а розплатившись і уважно порахувавши решту, не поспішаючи встала і плавно пішла у дамську вбиральню. Він, пройшовши слідом за нею, збіг до виходу на під'їзд по вкритих витоптаним червоним килимом сходах, поспіхом одягнувся там у швейцарській і став чекати її на під'їзді під густим снігом. Вона вийшла, велично піднісши голову, в широкій котиковій шубці, тримаючи руки у великій горностаєвій муфті. Він загородив їй дорогу і, кланяючись, зняв каракулеву шапку:

— Дозвольте, будь ласка, провести вас...

Вона призупинилась і поглянула на нього зі світським здивуванням:

— Це трохи наївно з вашого боку звертатися з такою пропозицією до незнайомої

дами.

Він одягнув шапку і ображено пробурмотів:

— Чому наївно? Ми могли би поїхати в театр, потім випити шампанського...

Вона знизала плечима:

— Яка наполегливість! Ви, певне, приїжджий із провінції?

Він поспішив сказати, що приїхав з Владикавказу, що там у нього з батьком велике торгове діло...

— Отже, вдень діла, а ввечері нудно в самотності?

— Дуже нудно!

Немов би щось подумавши, вона сказала з вдаваною недбалістю:

— Ну що ж, понудимось разом. Якщо бажаєте, поїдьмо до мене, шампанське і в мене знайдеться. А потім повечеряємо де-небудь на Островах. Тільки бережіться, все це буде коштувати вам не дешево.

— Скільки буде коштувати?

— У мене п'ятдесят. А на Островах обійдеться, звичайно, більше п'ятдесяти.

Він зробив бридливу гримасу:

— Будь ласка! Це не питання!

Лихач, заліплений снігом, весь час цмокаючи на коня в лад постукуванню у санний передок, швидко домчав їх на Ліговку до п'ятиповерхового будинку. На п'ятому поверсі тьмяно освітлені сходи упиралися у єдині двері зовсім окремої квартири. Дорогою обоє мовчали, — він спершу збуджено кричав, вихваляючись Владикавказом і тим, що він зупинився у "Північному готелю", в найдорожчому номері, на першому поверсі, потім раптом замовк, тримаючи її по мокрому котику то за талію, то за широкий зад, і вже мучився, думаючи тільки про нього; вона закривала лице від снігу муфтою. Мовчки піднялись і сходами. Вона не поспішаючи відімкнула двері англійським ключиком, освітила з передпокою всю квартиру електрикою, зняла шубку і капелюшок, струшуючи з них сніг, і він побачив, що її грубе волосся, яке відливало чимось малиновим, плоско зачесане на прямий ряд. Стримуючи нетерпіння і вже злість від її повільності і відчуваючи, як гаряче, душно і глухо у цій самотній квартирі, він все ж намагався бути люб'язним і, роздягаючись, сказав:

— Як затишно!

Вона байдуже відповіла:

— Тільки трохи тісно. Всі вигоди, газова кухня, чудова ванна, але всього дві кімнати: вітальня і спальня...

У вітальні, встеленій бобриком, зі старими м'якими меблями і плюшевими фіранками на дверях і вікнах, яскраво горіла лампа на високій підставці під рогатим рожевим абажуром, в спальні, що прилягала до вітальні, теж видно було за дверима рожеве світло лампочки на нічному столику. Вона пройшла туди, поставивши для нього на переддиванний стіл, вкритий бархатною скатертиною, раковину-попільничку, і надовго зачинилась там. Він все більше хмурнів, курячи в кріслі біля столу, дивлячись скося на "Зимовий захід" Клевера, що висів над диваном, і на іншу стіну, на великий

портрет офіцера в накинутій на плечі миколаївській шинелі, на його півбаки. Нарешті двері із спальні відчинились.

— Ну от, тепер посидимо, потеревенимо, — сказала вона, виходячи звідти у чорному, шитому золотими драконами халаті і в рожевих атласних туфлях без задників на босу ногу.

Він жадібно поглянув на її голі п'яти, схожі на білу ріпу, вона, спіймавши його погляд, усміхнулась, пройшла кудись крізь вітальню і повернулася з вазою груш в одній руці і з відкоркованою пляшкою шампанського в іншій. "Мое улюблене, рожеве", — сказала вона і знову пішла, принесла два бокала, по вінця налила їх рожевим вином, що ледь зашипіло, цокнулася з ним, надпила і сіла йому на коліна, вибравши з вази найжовтішу грушу і зразу ж надкусивши її. Вино було тепле, нудотно-солодке, але він від хвилювання випив його до дна і поривчасто поцілував її мокрими губами у повну шию. Вона притиснула до його рота велику долоню, що пахла шипром:

— Тільки без цілунків. Ми не гімназисти. А гроші от сюди, на стіл.

Витягнувши з внутрішньої кишені піджака портмоне і годинник з жилета, вона поклала те й інше на стіл і, доїдаючи грушу, розсунула ноги. Він осмілів і розгорнув халат з драконами на великому, повногрудому білому тілі з густим чорним волоссям нижче широкого хвилястого живота. "Вона вже стара", — подумав він, поглянувши на її пористе крейдяне лице, густо присипане пудрою, на оранжеві губи у тріщинках, на страшні наліплені вії, на широкий сірий проділ серед плоского волосся кольору вакси, та вже зовсім шаленіючи від величини і близьки цього голого тіла, круглих грудей, червоні соски яких були чомусь дуже малі, і м'якого зад, що тяжко лежав на його колінах.

— Нетерплячий, як хлопчисько! - сказала вона гнівно. - От вип'ємо ще по бокалу і підемо...

І гордо взялася за пляшку. Та він, з налитими кров'ю очима, всім тілом кинувся на неї і збив з ніг на підлогу, на бобрик. Вона впустила пляшку і, замружившись, з розмаху дала йому жорстокого ляпасу. Він солодко застогнав, схилив голову, захищаючись від нового удару, і навалився на неї, підхоплюючи однією рукою її голий зад, а другою швидко розстібаючись. Вона вчепилась зубами йому в шию і, підкинувши праве коліно, так страшно ударила ним в його живіт, що він відлетів під стіл, але негайно скочив, спіймав з підлоги пляшку і луснув її, що вже підіймалася, в голову. Вона, гикнувши, впала навznak, розкинувши руки, і широко розкрила рот - із нього густо лилася кров. Він схопив зі столу годинник і портмоне і кинувся у вітальню.

Опівночі він сидів у кур'єрському поїзді, о десятій ранку був у Москві, о першій сів на Рязанському вокзалі в ростовський поїзд. Другого дня о сьомій годині вечора, біля буфетної стійки на вокзалі в Ростові, був арештований.

17.04. 1944